СЕНТЯБРЬ 11 понедельник 1939 он № 210 (2910) Сэн 10 мvнгэ

ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумай ОРГАН.

Эхэ оронойнгоо урда арюун ба баясхаланта уялга

...тэдэниитын военнэ уялга ... законые тунхаглалга ...ол манай ороной арадзо-..., угаа ехэ дэбжэлтэтэй-...угтагдаhан байна. Шэнэ ... хад:а эхэ оронойнгоо ...военнэ уялгаяа хvндэтэй-...дvvргэхын тvлөө совет ...ушуудай арюун эрмэлзэл-... хvсэд харюусана. Манай ...ушуудта, совет арад ба ... гvрэн хадаа ямар ехэ ...абари vзэvvлдэг байhыень ...эр мэдэнэ. Улаан Арми-...эрдэмтэй, моральна ба ...ческэ хvсэтэй, военнэ ...ала hайтар бэлэдхэгдэhэн ...уд хэрэгтэй. Тии-...нvvд хадаа Улаан Ар-... ба Уhан Сэрэгэй Фло-...хvсэнтvгэс техникые хv-...жэ, тэдэнэй боевой хvсэ ...ые улам арбидхажа, ма-...эбсэгэй алдар солыень ... бури ехэдхэжэ шадаха ...

...элvйн дайн тухай хэлэхэ ...а, Энгэльс нэгэтэ нигэ-...шээ hэн: „Боецууд бол-...vнөө сагай общестын ... шадаха байhанhаа, ... хvсэтэй, мэргэжэлтэй ...интиллегентнэ болхо ...й“.

...эдэниитын военнэ уялга ... шэнэ закон болбол ... Улаан Арми ба Уhан ...й Флодые шанарайнь ...р саашадань, хэлбэрил-...гөөр ургуулха, hайн гра-..., военнэ албанда бэлэд-...й резервнvvдые олон ...охо гэhэн удхатай. Энэ ... манай зэбсэгтэ хvсэнvvд ...ол гайхамшаг хvнvvдые: ...отна, физическэ хатуу, ...тическэ бэлэдхэлтэй хv-...ые абхань.

...алга тухай приказые ...эглалга—энэ хадаа манай ...ушуудаар, vни удаан хv-...эhэн, баясхаланта мэдээ-...мvн. Таталгада бэлэдхэл-...дай vvдтэ, военнэ ко-...удта, Оборонын ...vхэр Ворошиловой ...р, Улаан Армида бол-...оонь урид оруулха тухай ...татай хэдэн олон мэдvvл-...д ороhон байна. При-...гvvд өөhэдөө бэшэдэг, ...й эхэнvvдэнь, эсэгэнууд, ...vvд ба эгэшэнэрнь бэшэдэг .... Манай орондо vндэр ... соло хадаа—Улаан Ар-... алба хэлгэ болно.

...оронежско областиин, ...оватска районhоо при-...ик Алексей Жук гэгшын ...hэн бэшэгэнь энэ байна: ...vхэр Ворошилов, би мv-...ведэ ээлжэтэ таталгаяа хv-...vйгөөр, болзорhоо урид ... Улаан Армидаа ошохые ...hэн байнаб. Ажалша ... хvндэтэйгөөр алба хэ-...ан... хилэнvvдэй ойроо ...шэгvйе хамагаалхаб гэ-...ании найдуулнаб. Свек-...хоздо ударнигаар хvдэл-...нэб, бvхы комсомоль-...таяа хамта, ВКП(б)-эйн ...ние vзэнэб. РККА-гэй ...vvдтэ болзорhоонь урид ...емни зvбшөөрэхыетнай, ...е гуйнаб“.

...комдо, Андрей Таше-... (Воронежско облас-... Грибановска район) ...эн бэшэгтэ, тэрэ-...хынь бэшэг хабсаргаг-... „Би, призывнигэй ... өөрынгөө гансахан ... Уhан-Сэрэгэй фло-... зэргэнvvдтэ эльгээхые ...хэ баяртайгаар хvсэнэб, ... хvбvvн хадаа өөрынгөө ... хvсые, хэрэгтэй ... hаань, манай инаг ба ...аргалтай эхэ ороной—...эй тvлөө амибэеэ vгэхэ ...айдуулнаб“.

...ушууд болбол сэрэгэй ... албанай таталгада ...эхэ зуураа, шухала воен-...эшэлтэй болхые, поли-...кэ хатуужалаа vргэдхэ-...мэлзэдэг байна. Москва, ...град, Владивосток, ... Ростов, Свердловскын ...зууд ба предприятинуу-...тирнvvдтэ (буудалгын ...залуушууд болбол зэб-...хэрэглэлгэдэ hуралсаhан ... Улаан Армида ба ...о татагдагшадай дунда, ...тоото значкистнууд—..., противогаз хэрэглэжэ ...а хvнvvд, солбон ба ...й гимнастнууд бии.

...ай залуушуудай гайхам-...нсо илгаань хадаавоен-нэ габиячуудые туйлалгада эрмэлзэлгэ болоно. Арадай геройнууд—Чапаев, Щорсын образуудые залуушууд болбол өөhэдынгөө зvрхэндэ бvхөөр хадагалжа ябана. Залуушууд хадаа гайхамшаг Чапаев, сухаришагvй полководец Щорс шэнги болхые эрмэлзэнэ. Хасан нуурай дэргэдэ болhон гайхамшаг тулалдаануудта боецууд-дальневосточнигууд хадаа дайсадые чапаевскаар сохиhон байна.

Залуушууд болбол Улаан Армида ба Уhан-Сэрэгэй Флодто ерэхэдээ, гражданска дайнай геройнуудай жэшээнvvд дээрэ хvмуужуулэгдэнэ ба Улаан Армиин героическэ алдарыень саашань улам арбидхагшад болно, шэн зоригоороо, военнэ хэрэгые гvнзэгыгөөр мэдэлгээрээ, Совет гvрэнэй зэбсэгтэ хvсэнvvдэй хvсэ шадалые улам бvри ехэдхэнэ.

Энэ жэлэй призывнигvvд—эдэ хадаа заводууд ба полинуудай стахоновцууд, угаа ехэ общественнэ-политическэ hургуулиие гарhан, культурна-хатуужалтай хvнууд мvн. Тэдэнэр хадаа сталинска питомцонууд мvн. Политическэ vндэр мэдэрэлэнь, Ленин—Сталинай партида эсэстээ хvртэр преданнэ байhан ябадалань, тэдэнние алдар габияа тvйлалгада хvргэнэ. Улаан Арми ба Уhан-Сэрэгэй Флот болбол эрхим hайн хvнvvдые абаха байна!

Тэрээнтэй хамта, Улаан Армяар ургуулагдаhан ба хvмvvжvvлэгдэhэн гайхамшаг хvнvvд хадаа предприятинуудта, учреждениннvvдтэ ба колхоозуудта ерэхэ. Оборонын Наркомой приказай ёhоор, 1937 ба 1936 онуудай таталгын рядовой состав хадаа РККА-гэй зэргэнvvдhээ удаан болзорой амаралтада табигдаха байна. Тэдээндэ, Улаан Арми хадаа гайхамшаг hургуулинь байгаа. Тэдэнэй тон олонхинь хадаа элдэб янзын техническэ специальностьтай болоо, энээнээ предприятинууд ба колхозуудта хусэдөөр хэрэглэжэ шадаха. Партийна, советскэ, профсоюзна организацинуудай хамагай тvрvvшынь уялга хадаа—эдэ хvсэнvvдые vйлэдбэридэ туhатайгаар хэрэглэхэ, тэдээндээ бодото hайн угтамжые хангаха ёhотой.

Улаанармейцууд — амаралтынхидай баян опыт ба знаниие, манай маассова-оборонно организацинуудай хvдэлмэриие vргэнөөр дэлгэрvvлхын ба эрхимээр табихын тула бvхыхэмжээгэрэнь хэрэглэхэ шухала.

Улаан Армида ээлжээтэ таталга—манай эхэ ороной хусэ шадалые саашадань бvхэжvvлхэ угаа ехэ удхашанартай тон шухала хэмжээябуулга мvн.

„Манай арад болбол өөрынгөө судьбагай тулөө амагалан байна. Тэрэ хадаа манай мирнэ ажалые Улан Арми ба Уhан-Сэрэгэй Флот хамагаална гэжэ мэдэнэ. Манай арад болбол мирые дурална, тэрэнэй ашиие сэгнэнэ ба бvхы дэлхэй дээрэ мирэй тулөө тэмэсэнэ. Зvгөөр, тэрэ болбол дайлалдажашье шадаха юм. Мvн дайлалдажа шадахаhаа гадна, дайлалдаха дуратай байдаг. Тиин, хэрбээ галзуурhан агрессорнууд болбол буу зэбсэг барихые совет арадта хэзээ нэгэтэ баадхаа хадань, арад болбол өөрынгөө дайсадые 17 жэлэй саадтээ ямар эрмэлзэлгэ ба шадабаритайгаар сохёо hэм, мvнөө өөрынгөө шэнэ социалис ажабайдалые ямараар байгуулнаб, тиимэл эрмэлзэлгээр, шадабаритайгаар сохихо, хvсэд ба эсэсэй илалта хvртэр буу зэбсэгээ орхихогvй байна“. (Ворошилов).

Армида ба Флодто таталгын vдэрнvvд болбол бvгэдэ-арадай традиционно праздник болоо. Призывнигvvдэй эхэнvvд ба эсэгэнvvд болбол өөhэдынгөө хvбvvдые, манай агуу-ехэ социалистическэ державын арадуудай миирнэ ажалые хамагаалжа байгаа Улан Армида омогоор хvригэхэ байна.

(„Праавдын“ тvрvv бэшэгhээ.)

Soveedske-germaanska doogovoriiji batalalgada. ZURAG DEERE: (baruun garhaa) nyxed V. M. Moolotov, I. V. Staalin, g-n Joxiim fon Ribbentroop ba g-n F. Gaays. (Sojuuzfoto)

XILIIN SAANAHAA TELEGRAAMMANUUD

GERMAANI BA POOLЬŞIIN XOORONDOXI VOJEENNE JABUULGANUUD

Beerlin, sentiaabriiin 6. Germaanska aarmiiin verxoovno komaandovani bolbol mynee ygleegyyr, operatiivna medeeji toliibo, tereen soonь iigeze xelegdene:

„Poolьşodo, germaanska seregyydei operaaca bolbol xaraalagdahan plaanai johoor, sentiaabriiin 5-da yrgelzelbe. Xadiin ba mobiilьne seregyyd xadaa slovaacka xiie deere, Beskiidende oşodog xoito xargiinuudiiji ezelhen baina, tedener bolbol Noovii Soonçdo amzaltatai dobtoino.

Kraakovai urda ba baruun talahaanь dobtologşo, germaanska seregyyd xadaa protiivnigiiji goorodoi dyte şadar gazarnuudta tyrize gargahan baina.

Zyyn-sileeziiin promiişlenne raioon xadaa germaaska seregyydeer ezelegdee. Terenei xoito talada, Xenciine—Lopynşoo—Petrkyyv geze tymer zamai iiini abtaba. Seraadziin raioondo, bexizyylgenyydei iiini taharhan ba germaanska seregyydei dobtolgo bolbol Vartaa myrenei zyyn erjede, Loodzi oşoxo zam deere jabuulagdaza baina.

Viisliin zyyn erjede, Kylьmaa ba Graydeenciin raioondo jirehen germaanska seregyyd xadaa protiivnigiiji myrden, dobtolzo yrgelzelheer baina. Zyyn Pryysside dobtolzo baihan seregyyd xadaa Cexaanoviiji ezelbe. Poolьsko seregyyd bolbol Varşaavahaa uragşaa 60 kilomeetrte baihan Rozaan teeşe ene raioonhoo suxarina. Xoito talada, germaanska seregyydeer pleenne 10 miangan xynyyd, 60 buu zebsegyyd ezelegdehen baina.

Germaanska aviaaca xadaa ysegelder, xariisaa xolboonoi zamuudiiji handargaza yrgelz lheer baigaa, tymer zamai staancanuud—Zdyynьske Vooli, Skarziisko, Tarnuuv ba Vzeesni—dyreze baina.

(TASS).

Riiga, sentiaabriiin 6. Germaanska radio xadaa Mlaavada, germaanska ba poolьsko seregyydei xoorondo bolhon xatuu şanga baiidaanuud tuxai medeesene. Ene raioondo poliaaguud bolbol erid esergyyselgiiji yzyylhen baina. Goorod ba kreepostь xadaa olon tooto şanga baiidaanuudai hyylde, germaanska seregyydeer abtaa.

(TASS).

Xelьsiinki, sentiaabriiin 6. Gavaas xadaa poolьsko generaalьna ştaabai operatiivna medeeji damzuulna. Hyylei medeenyydei johoor, Varşaavahaa 50 kilomeetrte baihan, Ploonьska ba Çexaanovai raioondo, şanga baiidaanuud bolno. Poolьsko seregyyd xadaa protiivnigta şanga esergyyselge yzyylhen baina.

Myneeder, Varşaava xadaa ygleenei 6 çaasta ba 9 çaasta boomboduulaa.

Poolьsko praviitelьstvo ba poolьsko telegraafna aagenstvo bolbol Varşaavahaa garaza, Liybliinde oşobo.

(TASS).

Beerlin, sentiaabriiin 7. Germaanska aarmiiin verxoovno komaandovani bolbol mynee ygleegyyr, operatiivna medeeji toliihon baina, tereen soonь, germaanska seregyyd xadaa Keelьc geze tymer zamai yyzeliiji ezelheneigee hyylde, Tomaşyyve ba Loodzi teeşe dobtolgoo yrgelzelyylheer geze medeesegdene. Poolьşiin urda zygte, germaanska seregyyd xadaa Noovii Soonç goorodiiji ezelhen ba tereenei xoito taladanь, Dynaajec myreniiji dabaza garhan baina.

Graydeenciin baruun-xoito korridoorto, germaanska seregyyd xadaa Booriii Tykoolьskiiji, poolьsko aarmiiin ylegdelnyydhee seberlebe. Jyhedexi ba xorin doloodoxi poolьsko diviizinyyd, taankova batalьoon, jegeerske xojor batalьoonuud ba pomoorsko kavaleriiiske diviizi ygeixegdebe. 90 buu zebsegyyd ezelegdee. Poolьsko seregyydei ylegdelnyyd xadaa buugaa ba zebseyydee xajaza, Viisle myreniiji tamaran garahan baina.

Viisliin zyyn erje deere, germaanska seregyyd xadaa Toryynь—Boroodnicadaxi xargiiji heelzen garaza, Drveense myrenei zyyn erjede oşohon baina. Zyyn Pryyssihee dobtologşo seregyyd xadaa Nareev myrendexi Pytyyske goorodto xyrehen baina.

Germaanska aviaaca bolbol poolьsko tymer zamai staancanuudiiji ba xolboo xariisaanai zamuudiiji handargaba. Varşaaviin urda tee, Viisle deegyyr tabigdahan xyyrge jixeer gemteegdebe. Varşaavska Baruun vokzaaldanь tyimer bolzo baina. Germaanska informacioonno biyroogoi medeesehenei johoor, sentiaabriiin 6-nai yder, poolьsko 18 samoliooduud ygeixegdehen baina.

(TASS).

Fraanko—germaanska xiie deerexi vojeenne jabuulganuud

Nьju-Iork, sentiaabriiin 7. Bazeelьhaa (Şveicaari) „Assoşiited preess“ aagenstviin medeesehenei johoor, sentiaabriiin 7-noi hyni, francuuzska seregyyd xadaa Zigfriidiin iiininyyd deerexi betoonno pyiimiootno uurxainuudai negedexi iiiniiji ezelhen baina.

(TASS).

Briysselь, sentiaabriiin 7. Liyksembyyrgede, sentiaabriiin 5-nai ydeşe, francuuzska xiliin talahaa artilleriiiske kanonaada duuldaba gehen medeeseliiji „Endepandaans“ gazeed toliibo. Mozeelь myrenei raioondo, Mazinoogoi iiini deere, vojeenne jabuulganuud exileheer xaraalagdana.

(TASS).

Aangli deegyyr germaanska samoliooduud niidebe

Loondon, sentiaabriiin 7. Informaaciin angliiiska ministeerstvo medeesene: „Daisadai agaarai xysenyyd xadaa sentiaabriiin 6-nai ygleegyyr erte, Aangliiin zyyn erje deere xaragdaba geze bidende oficiaalьna medeesegdehen baina. Abtahan medeenyydei johoor, edener bolbol jamar negen gazarta manai bexizyylgenyydiiji dabaza, nebteren orozo şadaagyi ba jamarşji gemteinyydiiji uşaruulaagyi“.

(TASS).

ULAAN KREESTIIN ULASXOORONDIIN KOMITEEDIIJI YRGEDXELGE

Riiga, sentiaabriiin 7. (TASS). Beerlinhee medeesehenei johoor, Zeneevedexi Ulaan Kreestiin ulasxoorondiin komiteed bolbol şarxatahan, seregei pleenne xynyydiiji emnexiin ba tereşelen medeegyigeer xosorhon xynyydiiji bedereigiin organizaaciiji, 1914 onoixi şingeer, bii bolgoxiiji togtoohon baina.

RYMIINSKE AARMIDA TATALGA

Loondon, sentiaabriiin 7. „Deili geraalьd“ gazeed xadaa, Rymiinske aarmida zuun miangahaa ylyytei xynyyd tatagdaa geze medeesene.

(TASS).

Tianьcziinde 40 tyimernyyd bolbo

Çynciin, sentiaabriiin 7. „Dagynbao“ gazeedei medeesehenei johoor, aavgustiin 27-do, Tianьcziindexi japoonsko konceessiiin ton jixe oteeliiin oroidonь ugaa jixe tyimer şataba. Tende, uhanai yjer bolhon deerehee, sag zuuriin sklaaduud baiguulagdahan baigaa.

Nygeede ydertenь, veerьnyyd deere, japoonsko aarmiiin ximiiçeske produuktnuudai ugaa jixe zapaasuudanь tyimerte şatahan baina.

Hyylei hariin torşo soo, Tianьcziindexi, japoonsko vojeenne sklaaduudta 40 daxin ton jixenyyd tyimernyyd bolhon baina.

(TASS).

Angliiiska aarmiiin reorganizaaca

Loondon, sentiaabriiin 7. Angliiiska aarmiiin reorganizaaca tuxai sonosxogdobo, miliice ba tuhalalgiin busad xysenyyd xadaa negedemei aarmi bolgogdoxo baina. Territoriaalьna aarmiiin glaavnokomaandovalagşa baihan generaal-leitenaant Broynriigg bolbol angliiiska polevoi seregyydei generaalьna adjutaantaar tomilogdobo.

(TASS).

Varşaavada—oborooniin iiiniiiji beledxel

Nьju-Iork, sentiaabriiin 7. Jynaited preess aagenstviin medeesehenei johoor, poolьsko seregyyd xadaa nemelte xynyydiiji abza, Varşaavahaa xoişoo 16 kilomeetr gazarta, xoito talahaa dobtolzo baihan germaanska seregyydte esergyysyylen oborooniin iiiniiiji baiguulza exiihen baina.

(TASS).

Fraancadaxi germaanska graazdanuudai zeeriiiji konfiskovaalalga

Riiga, sentiaabriiin 7. (TASS). Francuuzska praviitelьstvo xadaa germaanska graazdanuudai zeeriiiji konfiskovaalxa tuxai dekreed gargaba geze, Pariizhaa medeesene.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei eelzeetebişe VI Seessi

BYGEDENIITIIN SEREGEI UJALGA TUXAI ZAKOON

BYLEG I.

Gol yndehen polozeeninyyd

Statьjaa 1. Bygedeniitiin seregei ujalga xadaa zakoon myn. Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmida seregei alba xelge xadaa SSSR-ei graazdanguudai xyndete ujalga bolno (SSSR-ei Konstituuciin 132 statьjaa).

Statьjaa 2. Esege oronoo xamagaalalga SSSR-ei grazdaniiin byriin sviaşçeenne ujalga myn. Exe orondoo urbalta: prisiaagaa ebdelge, daisanai tala a orolgo, gyrenei vojeenne xyseşadalda xoxidol yzyylge, şpionaaz xadaa ton xynde xyşer xoroto jabuulga gegdeze, zakoonoi ton xatuu xemzeegeer xeheegdexe baina. (SSSR-ei Konstituuciin 133 statьjaa).

Statьjaa 3. Byxii eregteişyyd—SSSR-ei graazdanguud bolbol raasa, nacionaalьnostь, şazan myrgel, erdemei ceenze, sociaalьna ug garabalai ba şadal zergiin ilgaagyi, SSSR-ei zebsegte xysenyydei sostaavta seregei alba xexe ujalgatai.

Statьjaa 4. SSSR-ei zebsegte xysenyyd bolbol xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmihaa, Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan-Seregei Floodhoo, pograniiçna ba dotoroi seregyydhee byridene.

Statьjaa 5. Seregei alban bolbol bodoto albanhaa ba aarmi ba floodoi zapaasta alba xelgehee byridene.

Statьjaa 6. Bodoto albanda baigşad vojeenneslyyzeşçenyyd geze nerelegdene. Zapaasta baigşad seregei ujalgatan geze nerelegdene.

Statьjaa 7. Bodoto albanai bolzornuud dooro zaagdahan johoor togtoogdono:

a) Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin xuurai zamai seregyydei riadovoi sostaavta—2 zil;

b) Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin xuurai zamai seregyydei mlaadşa naçaalьniguudai sostaavta—3 zil;

c) Aarmi ba Floodoi agaarai xysenyydei riadovoi ba mlaadşa naçaalьniguudai sostaavta — 3 zil;

ç) erjiin oborooniin riadovoi ba mlaadşa naçaalьniguudai sostaavta—4 zil;

d) Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin, Uhan-Seregei Floodoi koraavlьnuud ba çaastьnuudai riadovoi ba mlaadşa naçaalьniguudai sostaavta—5 zil;

e) dotoroi seregyydei riadovoi sostaavta—2 zil;

g) dotoroi seregyydei mladşa naçaalьniguudai sostaavta—3 zil;

z) pograniiçne seregyydei xuurai zamai çaastьnuudai riadovoi ba mlaadşa naşaalьniguudai sostaavta—3 zil;

z) pograniiçne seregyydei koraablьnuudai riadovoi ba mlaadşa naçaalьniguudai sostaavta—4 zil;

Statьjaa 8. Bodoto albanai bolzor xadaa tatalgiin udaadaxi zilei janvaariin I-hee toologdono.

Statьjaa 9. SSSR-ei oborooniin, Uhan-Seregei Floodoi ba dotoodo xeregyydei narkomaaduudta iime erxenyyd olgogdono:

a) şuxala uşarai boloo haanь, vojeenneslyyzeşçenyydiiji togtoogdohon bolzorhoonь ylyy xojor hara xyrter bolzoroor bodoto albanda barixa;

b) şuxala uşarai boloohaanь, albanai bolzoroi tusxaita xubilaltanuudtai zoxilduulan, vojeenneslyyzeşçenyydiiji nege tyrel sereghee nygeededenь oruulxa.

Statьjaa 10. Riadovoi ba mlaadşa naçaalьniguudai sostaav xadaa 50 naha xyrteree aarmi ba floodoi zapaasta baixa baina.

Aarmi ba floodoi zapaas xojor—negedexi ba xojordoxi kategooroi bolzo xubaagdaxa (31 statьjaa).

Statьjaa 11. Vojeenneslyyzeşçenyyd ba seregei ujalgatad bolbol eeriingee aradta, eeriin gee soveed exe orondo ba SSSR-ei Xydelmerişen ba Tariaaşanai praviitelьstvodo ynen baihanai prisiaaga abxa baina.

Statьjaa 12. Vojeenneslyyzeşçenyyd ba seregei ujalgatad bolbol naçaalьniguudai ba riadovoi sostaav bolzo xubaagdana.

Naçaalьniguudai sostaav bolbol deede, staarşa, dunda ba mlaadşa geze gryyppenyydte xubaagdana.

Statьjaa 13. Mediciinske, vetirnaarna ba speciaalьna beledxeltei exenernyydiiji byridxelde abxa ba aarmi ba floodto albanda abxa, myn tedeniiji huralsalai sboornuudta xabaaduulxa erxenyydiiji Oborooniin ba Ulaan-Seregei Floodoi Aradai Komissaarnuudta olgogdono.

Vojeenne yjede, zaagdahan beledxeltei exenernyyd bolbol tuhalamzlin ba speciaalьna alba dyyrgexiin tulada, aarmi ba floodto tatagdaza boixo baina.

BYLEG II.

Seregei bodoto albanda tatalga tuxai

Statьjaa 14. Tatalgiin bolxo zilde (janvaariiin I-hee dekaabriiin 31 xyrter) 19 xyrehen, dunda hurguuli ba tereende adali objoomtoi hurguulinuudiiji dyyrgegşed—18 naha xyrehen graazdanguud bodoto albanda tatagdaxa baina.

Statьjaa 15. Bodoto albanda tatagdaxa eelzeete tatalganuud xadaa oborooniin Aradai Komissaarai prikaazaar zil byri sentiaabriiin 15-haa oktiaabriiin 15 xyrter yngergegdene. Graazdanguudai tatalgada jirexe todo bolzornuud xadaa raioonno vojeenne komissaarnuudai prikaazuudaar togtoogdono.

Statьjaa 16. Bodoto albanai eelzeete tatalgada beledxexiiji ba tereeniiji yngergexiin tulada, SSSR-ei territoori bolbol raioonno tatalgiin uçaastoguud bolgon xubaagdana.

Statьjaa 17. Janvaariiin 1-de 18 naha xyrehen byxii graazdanguud, dunda hurguuliiin huragşad—17 naha xyreze, zil byri janvaarь fevraalь haranuudai torşo soo tatalgiin uçaastoguudta jireze bişyylxe baina.

Bişelge bolbol y gelze gy, ali sag zuura baihan gazartanь xegdexe ba bişelgede orohon tuxainь speciaalьna ynemşelge ygtexe baina.

Statьjaa 18. Tatalgiin uçaastogta bişyylxiin tulada, bişelgede oroxo niuurnuud bolbol vojeenne komissaaraar togtoohon bolzor soo raioonno vojeenne komissariaadta jirexe ba paasporta gy, ali tyrehenei tuxai ynemşelge xaruulxa ujalgatai.

Tatalgiin uçaastogta bişegdehen niuurnuud xadaa priziivnigyyd geze nerelegdene.

Statьjaa 19. Tatalgiin sonosxogdoxoloor, priziivnig byxen bolbol vojeenne komissaarai prikaaz soo zaagdahan bolzorto, bişegdehen, tere uçaastogtaa jirexe ujalgatai.

Tatalgiin uçaastoguudiiji helgexe jabadal xadaa tatalgiin bolxo zilde main I xyrter xegdeze bolno. Ene bolzoroi hyyleer tatalgiin uçaastogiiji helgexe jabadal gansal dooro zaagdahan uşarnuudta xegdeze bolno:

a) xerbee priziivnig xadaa ondoo gazarta baixa xydelmeride administraacaar elьgeegdexe haanь;

b) xerbee priziivnig xadaa eeringee byletei xamta şine gazarta oşoo haanь.

Statьjaa 20. Hurguuli dyyrgexiin tulada xoişoluulalta abhan niuurnuudhaa bişe, xedşji tatalgada jirelgehee syleelegdexegyi.

Bolzor soogoo tatalgada jireeg i xyndiin şaltagaanda dooro zaagdahan uşarnuud toologdono:

a) eeree niuuraaraa jirexe argagyi geze mediciinske ynemşelgenyydeer gerşelegdehen ybeşen;

b) sag busiin xaraaktertai haatainuud, zygeer sag soogoo jirexe argagyi baihan uşaranь xadaa priziivnigei baihan gazarai seelьske soveedeer gy, ali xydelmerişen-tariaaşanai miliiciin oorganoor ynemşelegdehen baixa johotoi.

Statьjaa 21. Seregei bodoto albanda graazdanguudii tatalgiiji yngergelgede tuhalaxiin tulada, raioonno (gorodskoi) vojeenne komissaarnuudai dergede raioonno (gorodskoi) tatalgiin komiissanuud iime sostaavtaigaar baiguulagdana:

Tyryylegşe—raioonno (gorodskoi) vojeenne komissaar;

çleengyyd: azalşadai depytaaduudai soveedei raioonno (gorodskoi) gyisedxexe komiteedei tyryylegşiiji orologşo, NKVD-gei raioonno (gorodskoi) otdeleeniiin naçaalьnig, raioonno (gorodskoi) miliiciin naçaalьnig, raioonno (gorodskoi) vojeenne komissaarai eriltiin johoor, elyyriiji saxixa niutagai oorganoor oldohon xojor vraaçuud.

Raioonno (gorodskoi) tatalgiin komiissiin sostaav xadaa tusxaita respyyblikaanska, xizaarai, oblastnoi gy, ali okruznoi vojeenne komissaaraar batalagdaxa baina.

Raioonno (gorodskoi) tatalgiin komiissanuudta iime ujalganuud daalgagdana:

a) priziivnigyydiiji mediciinske talaar yzelge;

b) bodoto albanda abtagşadiiji vojeenne çaastьnuudta xubaan todorxoilolgo;

c) ybeşenei talaar xoişoluulalta ba byliin baidalai talaar xyngeleltenyydiiji olgolgo;

ç) Oborooniin Aradai Komissaaraar batalagdahan, fiziiçeske dutagdalnuud ba ybeşenyydei raspisaaniin johoor komiissiin çleengyyd—vraaçuudaar oldohon, ybeşengyyd ba fiziiçeske dutagdalnuud deerehee seregei ujalgahaa syleelelge.

Statьjaa 22. Oblastnoi xubaarigyi, Sojuuzna respyyblikenyyd, avtonoomno respyyblikenyyd, xizaarnuud, ooblastьnuud, ookruguud soo tatalga yngergelgede tuhalaxiin tulada dooro zaagdahan sostaavtai tatalgiin komiissanuud tusxaita vojeenne komissarnuudai dergede baiguulagdana:

tyryylegşe—respyyblikaanska, xizaarai, oblastnoi gy, ali ookruznoi vojeenne komissaar;

çleengyyd: respyyblikiin Sovnarkoomoi tyryylegşiiji orologşo (respyyblikaanska komiissanuudta), azalşadai depytaaduudai soveedei oblastnoi (xizaarai), okruznoi gyisedxexe komiteedei tyryylegşiiji orologşo, dotoodo xeregyydei Narkoomiiji orologşo (respyyblikaanska komiissanuudta), NKVD gei oblastnoi xizaarai) ypravleeniiin gy, ali okruznoi otdeelei naçaalьnigiiji orologşo, Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan-Seregei Floodhoo tyleelegşe, miliiciin respyyblikaanska, oblastnoi (xizaarai) ypravleeniiin gy, ali okruznoi otdeelei naçaalьnig, komissiin tyryylegşiin erilteer elyyriiji saxixa tusxaita oorgonoor tahalan tomilogdohon, xojor vraaçuud.

Raioonno (gorodskoi) komiissanuudiiji xytelberileige, tedeenei deejatelьnostьnuudiiji şalgalga myn komiissiin şiidxeberitei zybşexegyi uşar deerehee tatagdahan graazdangyydai ba tatalgiin komiissanuudai çleengyydei medyylelgenyydiiji xaraza yzelge xadaa respyyblikaanska, xizaarai, oblastnoi ba okruznoi tatalgiin komiissanuudta daalgagdana.

Raioonno (gorodskoi) tatalgiin komiissiin togtooldo priziivnigei gomodohon gomodol xadaa ene togtool dyyrgelgiiji haatuulxagyi baina.

Respyyblikaanska, xizaarai, oblastnoi ba okruznoi tatalgiin komiissanuudai togtool xadaa xysendee baixa ba saaşanxi gomodoldo oroxo johogyi.

Statьjaa 23. Byxii priziivnigyyd bolbol raioonno (gorodskoi) tatalgiin komiissanuudai çleen yyd—vraaçuud gy, ali komiissada xabaaduulagdahan vraaçuudai, komiissiin çleengyyd-vraaçuudai udaridalga doro xehen mediciinske yzelgede oroxo baina.

Priziivnigyydei fiziiçeske taaraxa baihaniiji todorxoilonoi yndehe huuri deere raioonno (gorodskoi) tatalgiin komiissa bolbol tereeniiji bodoto strojevoi gy, ali strojevoi bişe albanda oruulhan tuxai togtool gargaza, eneen tuxaigaa priziivnigte sonosoxoxo baina.

Mediciinske yzelgiin rezylьtaaduudtai zoxilduulan, tatalgiin komiissanuud bolbol dooro zaagdahan togtool abza, eneenee priziivnigte sonosxoxo erxetei baina:

a) ybeşenei şaltagaanaar seregei albanda sag zuuraa taarxagyi togtool gargaza. udaadaxi eelzeete tatalga xyrter xoişoluulalta ygexe;

b) seregei alba xelgede haad bolxo, fiziiçeske dutagdalnuu dai priziivnigte baihan deerehee, seregei albanda xysed taaraxagyi tuxai.

Azaglalta: Seregei bodoto albanda tatagdagşiin bejiin elyyriiji ba fiziiçeske talaar taaraxa baihaniiji todorxoilolgodo ynen sexe bişe ba xaişa xereg xandalga gargahanai tylee vraaçuud—komiissiin çleengyyd, tereendei adli priziivnigyydei mediciinske yzelgede xabaaduulagdahan vraaçuud xuuliiin xariuusalgada xabaaduulagdana.

Statьjaa 24. Ybeşenei talaar xyngeleltenyyd (statьjaa 23 pyynkt „a“) gurbahaa olo daxin ygtexegyi, eneenei hyyleer priziivnig xadaa nege haa bodoto albanda abtaxa, ygeişhaa vojeenne sagta strojevoi bişe albanda taaraxa geze oldoxo ba zapaasta oruulagdaxa, ygeişhaa seregei albanda oroidoo taaraxagyi gegdeze, seregei byridxelhee gargagdaxa baina.

Statьjaa 25. Xiliin saana baihan, SSSR-ei graazdanguud bolbol zakoonoi johoor bişelgiin uçaastoguudta bişegdexe baina. Tedener bolbol seregei bodoto albanda oroxoo SSSR-ee jirexe ba togtoogdomol bolzor soo bişelgiin gazarta oşoxo baina.

Statьjaa 26. Byliin baidalai talaar xyngeleltenyyd bolbol byle soogoo gansal xydelmerişen bolxo ba azal xeze şadaxagyi xojor tyrelxidee eeringee azalaar tezeedeg priziivnigte olgogdoxo baina.

Azal xeze şadaxagyi tyrelxidte toologdoxo:

a) 60 naha xyrehen esege ba 55 naha xyrehen exe;

b) nahanhaa duldiidaltagyi, negedexi gy, ali xojordoxi gryyppiin invaliiduud bolhon esege ba exe.

Statьjaa 27. Xyngelegdegşed bolbol miirne yjede seregei bodoto albanhaa syleelegdexe ba xojordoxi kategooriiin zapaasta oruulagdaxa baina.

Statьjaa 28. Xerbee xojordoxi kategooriiin zapaasta oruulagdahan, xyngelegdegşe bolbol byliingee baidaliiji xubilgahan deerehee xyngelelte abxa erxee aldaa xadaa, tere bolbol zapaashaa bodoto albanda tatagdaza bolxo, ene zuram xadaa tatalgiin bolxohoo xoişo tabanzil soo xysendee baixa baina.

Statьjaa 29. Bodoto albanai tatalgiiji xoişoluulga bolbol hurguuliaa dyyrgeterenь dunda hurguuliiin huragşadta, zygeer 20 nahanhaa deeşe garxaar bişeer, olgogdoxo baina.

Statьjaa 30. Aarestalagdahan, sylegdehen ba zaragdahan,myn hunguuliiingaa erxiiji syydeer xahagdahan niuurnuud xeheeltee dyyrgeze baigaa sag soogoo aarmi ba floodto tatagdaxagyi.

BYLEG III.

Riadovoi ba naçaalьniguudai mlaadşa sostaavai zapaas tuxai.

Statьjaa 31. Bodoto albanai bolzoriiji dyyrgehen vojeenneslyyzeşçenyyd negedexi kategooriiin zapa sta oruulagdana.

Aarmi ba floodiiji komplektovaalaxa nariaadai dyyrgegdehen deerehee yldehen, byliin baidal deerehee xyngelelte abhan, myn vojeenne sagta strojevoi bişe albanda taaraxa geze oldohon (statьjaa 24) priziivnigyyd bolbol xojordoxi kategooriiin zapaasta oruulagdana.

Nariaadai dyyrehen deerehee yldeze, zapaasta oruulagdahan, xojordoxi kategooriiin zapaasuud bolbol zapaasta oruulagdahanhaa xoişo taban zilei torşo soo Oborooniin Aradai Komissaarai prikaazaar bodoto albanda tatagdaza bolxo baina.

Azaglalta: Ene zakoonoi 13 statьjaagai johoor byridxelde abtahan, 18-haa 50 xyrter nahanai exenernyyd xojordoxi kategooriiin zapaasta oruulagdaxa baina.

Statьjaa 32. Negedexi ba xojordoxi kategooriiin zapaasuud bolbol nahanai zergeer gurba-gurban razriaaduudta xubaagdana:

Negedexi razriaad—35 nahan xyrter;

Xojordoxi razriaad—45 nahan xyrter.

Gurbadaxi razriaad—50 nahan xyrter.

Statьjaa 33. Negedexi kategooriiin negedexi razriaadai riadovoi sostaavai zapaasaixid bolbol negedexi razriaadai sostaavta baixa sag soogoo xojor hariin huralsalai sboornuudta 6 daxin xyrter tatagdana.

Mlaadşa komandiirnuudai tuşaalda beledxegdeze baigaa, negedexi kategooriiin negedexi razriaadai riadovoi sostaavai zapaasaixid bolbol huralsalai sboorto 3 hariin bolzoroor tatagdana.

Negedexi razriaadai mlaadşa naçaalьniguudai sostaavai zapaasaixid bolbol negedexi razriaadai zapaasta baixa soogoo 3 hariin huralsalai sboornuudta 6 daxin xyrter tatagdana.

AZAGLALTA: Agaarai xysenyydei çaastьnuudta bişegdehen, niidelgiin sostaav bolbol Oborooniin Aradai Komissaarai prikaazai johoor, ene statьjaagaar togtoogdohon bolzorhoo gaduur, niidelgiintexniiçeske treniroovkodo hara soo gurbahaa olon bise daxin xabaaduulagdaza bolxo baina.

Statьjaa 34. Xojordoxi kategooriiin negedexi razriaadai zapaasaixid bolbol negedexi razriaadai zapaasta baixa soogoo xojor hariin sboornuudta 9 xyrter daxin tatagdana.

Statьjaa 35. Mlaadşa leitenaantiin (tereende adlinuud) nere zargede beledxegdeze baihan, negdexi kategooriiin mlaadşa naçaalьniguudai taavai zapaasaixid bolbol ralsalai sboornuudta 3 ha tatagdana.

Mlaadşa leitenaantiin tereende adli tuşaaltanai) zergede şalgalta bariza şad xadaa dunda naçaa guudai sostaavai zapaasaixi xamta niite gol yndehen ramai johoor saaşadaa ha saxa baina. Ene şalgal unagşad xadaa mlaadşa çaalьniguudai sostaavai paasta yldexe baina.

Statьjaa 36. Negedexi xojordoxi kategooriiin xo doxi razriaadai zapaasa bolbol xojordoxi razriaadai paasta baixa soogoo ha huralsalai sboornuudta 5 da xyrter tatagdaxa.

Statьjaa 37. Negedexi ba jordoxi kategooriiin gurb xi razriaadai zapaasaixid bol gurbadaxi razriaadai zap ta baixa soogoo nege ha huralsalai sboorto tatagdan

Statьjaa 38. Huralsalai sb nuudhaa gaduur, zapaasa bolbol 10 yder xyrter bo nuudaar şalgaltiin sboornu tatagdaza bolxo baina.

Xeregtei şuxala boloo h Oborooniin ba Uhan-Se Floodoi Aradai Komissaar bolbol ene zakoonoor tog dohon bolzornuudhaa yşee xojor hariin bolzoroo ralsalai sboornuudta bari xetei.

BYLEG IV.

Dunda, staarşa ba deede naçaalьniguudai sostaav tuxai

Statьjaa 39. Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan-Aarmiiin, Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan-Seregei Floodoi, pograniiçna ba dotoroi seregyydei dunda, staarşa ba deede naçaalьniguudai sostaavai niuurnuud bolbol bodoto albanda ba zapaasta baixa baina.

Statьjaa 40. Bodoto albanaigaa bolzoriiji dyyrgehen naçaalьniguudai sostaavai niuurnuud, myn bodoto alba dyyrgehen aad, dunda naçaalьniguudai sostaavai tuşaalda oroxoor beledxegdehen zapaasai ml şa naçalьniguudai sos niuurnuud aarmi ba doi zapaasta oroxo baina.

Zapaas bolbol nahan talaar gurban razriaadta xu dana.

Statьjaa 41. Xydelme Tariaaşanai Ulaan Aar pograniiçna ba dotoroi ser dei dunda, staarşa naçaalьniguudai sost nuud bolbol dooro nahan xyrteree bodoto da ba zapaasta baixa bai

Nere zergenyydenь:	Saada zaxiin nahan: Bodoto alban	Negedexi razriaadai zapaas	Xojordoxi razriaadai zapaas	[illegible]
Mlaadşa leitenaantnuud, leitenaantnuud, mlaadşa politryygyyd ba edeende adli niuudrnuud	30	40	50	[illegible]
Staarşa leitenaantnuud, politryygyyd ba edeende adli niuurnuud	35	45	55	[illegible]
Kapitaanguud, staarşa politryygyyd, majoornuud, batalьoonno komissaarnuud ba edeende adli niuurnuud	40	50	55	[illegible]
Podpolkoovniguud, staarşa batalьoonno komissaarnuud polkoovniguud, poolkiin komissaarnuud ba edeende adli niuurnuud	45	50	55	[illegible]
Kombriigyyd, brigaadiin komissaarnuud ba edeende adli niuurnuud	55	60	—	[illegible]
Komdiivyyd, divizioonno komissaarnuud, edeende adli ba deeşee niuurnuud	60	60	—	[illegible]

Statьjaa 42. Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan Seregei Floodoi ba pograniiçna s regyydei, koraablьnuudai dunda, staarşa ba naçaalьniguudai sos niuurnuud bolbol dooro dahan nahan xyrter bodo banda ba zapaasta baixa:

Nere zergenyydenь:	Saada zaxiin nahan: Bodoto alban	Negedexi razriaadai zapaas	Xojordoxi razriaadai zapaas	[illegible]
Mlaadşa leitenaantnuud, leitenaantnuud, staarşa leitenaantnuud, mlaadşa politryygyyd, politryygyyd ba edeende adli niuurnuud	35	40	45	[illegible]
Kapitaanguud, leitenaantnuud, staarşa politryygyyd ba edeende adali niuurnuud	40	45	50	[illegible]
Gurbadaxi raangiin kapitaanguud, batalioonno komissarnuud ba edeende adli niuurnund	45	50	—	[illegible]
Xojordoxi raangiin kapitaanguud poolkiin komissaarnuud ba edeende adli niuurnuud .	50	55	—	[illegible]
Negedexi raangiin kapitaanguud, brigaadiin komissarnuud ba edeende adli niuurnuud .	55	60	—	[illegible]
Xojordoxi raangiin flaagmanuud, divizioonno komissaarnuud ba edeende adali niuurnuud	60	60	—	[illegible]

(Yrgelzelelenь 3-daxi niuurta).

SSSR-ei Verxoovno Soveedei eelzeetebişe IV Seessi

BYGEDENIITIIN SEREGEI UJALGA TUXAI ZAKOON

(Xojordoxi niuurai yrgelzelel)

Statьjaa 43. Zapaasta baixa saada zaxiingaa naha gyisexedee, naçaalьniguudai sostaavai niuurnuud otstaavkada gargagdaxa baina.

Statьjaa 44. Naçaalьniguudai sostaavai zapaasta baihan niuurnuud huralsalai ba praktiiçeska sboornuudta jabaxa baina:

a) Negedexi razriaadai zapaasta baigşad zil byri 3 hara xyrter tatagdaza bolxo;

b) Xojordoxi razriaadai zapaasta baigşad 3 harahaa ylyy bişe bolzortoigoor xojor sboorto tatagdaxa baina;

c) Gurbadaxi razriaadai sostaavta baigşad xojor hariin sboorto nege daxin tatagdana;

ç) Huralsalai sboornuudai xoorondo, zapaasai naçaalьniguudai sostaav xadaa arban xonoder xyrter bolzoroor şalgaltiin sboornuudta tatagdaza bolxo baina.

Naçaalьniguudai sostaavai zapaasta baixa sag yje sooxi sboornuudai byxii bolzor xadaa 36 harahaa deeşe baixagyi.

Naçaalьniguudai sostaavai eldeb gryyppenyyd ba speciaalьnostinuudta sboornuudai bolzornuud xadaa ene statьjaagaar togtoogdohon predeel soo Oborooniin, Uhan-Seregei Floodoi ba Dotoodo Xeregyydei Aradai Komissaarnuudaar todorxoilogdoxo baina.

Şuxala sagai boloo haanь, Oborooniin ba Uhan-Seregei Floodoi Aradai Komissaarnuud bolbol ene zakoonoor togtoogdohon bolzorhoo gaduur, yşee xojor hariin bolzoroor naçaalьniguudai sostaaviiji huralsalai sboornuudta barixa erxetei.

BYLEG V

Vojeenneslyyzeşçenyyd ba seregei ujalgatanai erxe, ujalga ba xariuusalga tuxai

Statьjaa 45. SSSR-ei Konstituucatai zoxilduulan, vojeenneslyyzeşçenyyd ba huralsalai sboornuudta tatagdahan seregei ujalgatan bolbol soveed graazdanguudai erxenyydiiji xy... xereglexe ba byxii ujalganuudiiji dyyrgexe baina.

Seregei albanai baidalnuudai duldiidan garhan, vojeenneslyyzeşçenyydei erxenyyd ... ujalganuud bolbol ene zakoonoor ba seregei ustaavuudaar togtoogdono.

Statьjaa 46. Aarmi ba Floodoi huralsalai sboornuudta tatagdahan, byxii seregei ujalgatan bolbol sboorto baixa xugoo gyrenei garzaar xooloo xubsalaza jabaxa baina.

Statьjaa 47. Xydelmerişed ... slyyzaşçenyyd bolbol tatalga ... seregei byridxeltei xolbootoi xeregyydeer jabaxa xeregtei sag soo tabiigaar xangagdaxa baina.

... **[Stat]ьjaa 48.** Huralsalai sboornuudta tatagdahan, xydelmeri... ba slyyzaşçener bolbol sboroigoo yjede baihan gazartaa, baihan tuşaaldaa baixa tere baihan gazarhaa zaa... xyleheneigee xaxadiiji ... baina.

Huralsalai sboornuudta tatagdahan kolxoozniguudta kol... bolbol tereenei sboorto ... sag yje soo tereentei ... speciaalьnostiin ba kvalifikaaciin busad kolxoozniguu... olohon, azalta ydernyydei ... xadiiji tooloxo baina.

Statьjaa 49. Zapaasta baigşa naçaalьniguudai sostaavai niuurnuud bolbol sboorto jabaxa sag soogoo aarmi ba floodoi ... sostaavai myngen ted... tuxai polozeenieer togtoogdohon xemzeegeer syy... myngiiji seregei çaastь... abxa baina.

Statьjaa 50. Baihan gazarhaa sbooroingoo bolxo gazar xyrter oşoxiinь tulada, zapaasai naçaalьniguudai sostaavta şirelgiin vojeenne dokymeentnyyd ygtexe ba zamdaa jabaxa yje soonь syyteçne myngen tylegdexe baina.

Statьjaa 51. Aarmi ba floodhoo vojeenneslyyzeşçenyyd ba seregei ujalgatanai abdag myngen xadaa byxii nalooguud ba tatabarinuudhaa xyngelegdexe baina.

Statьjaa 52. Vojeenneslyyzeşçenyyd ba tedenei bylener bolbol baihan bairahaa administratiivne johoor gargagdaxa johogyi.

Statьjaa 53. Naçaalьniguudai sostaavai vojeenneslyyzeşçenyyd ba bolzorhoo ylyy albanai vojeenneslyyzeşçenyyd bolbol ezelze baihan bairiingaa tylөө tyleberiiji mynөө baigaa zakoonoi johoor xyngelegdemel staavkaar tylexe baina.

Statьjaa 54. Seregei çaastiaar elьgeegdedeg, bolzorto albanai ulaanarmeicyydei ba mlaadşa komandiirnuudai bişegyyd tylөөhegyigөөr elьgeegdexe baina. Bolzorto albanai ulaanarmeicyyd ba mlaadşa komandiirnuudta aadreslagdahan bişegyyd bahal tylөөhegyigөөr xydelze baihan gazartanь elьgeegdexe baina.

Bodoto albanaigaa tyryyşiin zilei torşo soo, ulaanarmeicyyd bolbol өөriingөө gutal xubsahatai nege poçtoovo posiilkiiji tylөөhegyigөөr elьgeexe erxetei.

Statьjaa 55. Seregei bodoto albanda baihan, naçaalьniguudai sostaavai niuurnuud ba tedenei bylener bolbol tymer xargiigaar, uhan, avtomobiilьne ba agaarai zamuudaar jabaxadaa SSSR-ei Aradai Komissaarnarai Soveedeer batalagdahan, seregei şirelge tuxai polozeeniin johoor xyngeleltenyydiiji xereglexe baina.

Statьjaa 56. Genetiin uşarai gy, ali şarxataxa uşarai boloo haa gyrenei tuhalamza ygelge, udaan sag soo alba xehenei tylөө naçaalьniguudai sostaavai niuurnuudta ba bolzorhoo ylyy albanai vojeenneslyyzeşçenyydte peensi ygelge, tereendei adli, xerbee vojeenneslyyzeşçiin nygşөө haa tereenei bylede peensi ba tuhalamza ygelge xadaa SSSR-ei Aradai Komissaarnarai Soveedeer batalagdahan poloseeniin yndehөөr xegdexe baina.

Statьjaa 57. Disciplilne ebdehenei tylөө, albanaigaa ujalgiiji dyyrgexedөө buruu jabuulga xeze gyrende materiaalьna xoxidol yzyylhenei tylөө vojeenneslyyzeşçenyyd ba huralsalai sboornuudta tatagdahan seregei ujalgatan bolbol seregei disciplinaarna ustaavai johoor xariuusaxa baina.

Seregei alba dyyrgexe togtoogdomol zuramda esergyy şiglyylegdehen gemte jabadalai tylөө vojeenneslyyzeşçenyyd ba myn huralsalai sboornuudta tatagdahan seregei ujalgatan bolbol vojeenne gemte jabadalnuud tuxai polozeeniin johoor xariuusaxa baina.

BYLEG VI

Seregei byridxel tuxai

Statьjaa 58. Byxii seregei ujalgatan bolbol Oborooniin Aradai Komissaaraar batalagdahan polozeeniin johoor baihan gazartaa speciaalьna byridxelde oroxo baina.

Statьjaa 59. Byxii seregei ujalgatan ba priziivnigyydei tyryyşiin byridxel xadaa gooroduudta—Xydelmerişen - Tariaaşanai Miliiciin otdeleeninyydei dergedexi, xydөө niutaguudta ba posioologuudta—seelьske ba poselkoovo soveedyydei dergedexi seregei-byridxelei stoolnuudta daalgagdana.

Azaglalta: Xiliin saana baihan, SSSR-ei graazdanguudai seregei byridxel xadaa SSSR-ei predstaviitelьstvonuudaar ba koonsylьstvonuudaar xegdene.

Statьjaa 60. Zapaasai riadovoi ba mlaadşa naçaalьniguudai sostaavai personaalьna (şanarai) byridxel xadaa seregei-byridxelei stoolnuudta, toogoi byridxel xadaa—tyrel seregei ba vojeenne mergezelei talaar—raioonno (gorodskoi) vojeenne komissariaaduudta xegdexe baina.

Statьjaa 61. Zapaasai naçaalьniguudai sostaavai personaalьna (şanarai) byridxel xadaa raioonno (gorodskoi) vojeenne komissariaaduudta xegdexe baina.

Statьjaa 62. Priziivnigyydei personaalьna (şanarai) byridxel xadaa raioonno (gorodskoi) vojeenne komissariaaduudta xegdexe baina.

Statьjaa 63. Udaan baixaar (hara xaxadhaa deeşe) goorod gy, ali tere goorodtoo miliiciin ondoo otdeleeniiin raioondo jirehen, seregei ujalgata xadaa propliskede oroxiin ba seregei byridxelde abtaxiin tulada gerei ypravleenide (gerezemdegşede) өөriingөө vojeenne bileediiji paasporttajaa xamta ygexe ujalgatai.

Seregei byridxelde oroxiin tulada Miliiciin otdeleenide өөrөө niuuraaraa jirexenь zaaltahaa ujalga bişe.

Statьjaa 64. Yrgelze baixiin (hara xaxadhaa deeşe) tulada goorodhoo ondoo gazarta gy, ali tere goorod soogoo miliiciin ondoo otdeleeniiin raioondo oşohon, seregei ujalgata bolbol seregei byridxelhөө garaxiin tulada gerei ypravleenide (gerezemdegşede) vojeenne bilieedee ygexe ujalgatai.

Statьjaa 65. Xydөө niutagta xodo baixaar (hara xaxadhaa deeşe) jirehen, seregei ujalgata bolbol gurban yderei bolzor soo өөrөө niuuraaraa selьsoveedte jirexe ba seregei byridxelde oroxiin tulada өөriingөө vojeenne bilieed ygexe ujalgatai.

Statьjaa 66. Xydөө niutaghaa ondoo niutagta gy, ali tere raioon soogoo ondoo seelьske soveedei territoorido baixaar (hara xaxadhaa deeşe) oşohon, seregei ujalgata bolbol seregei byridxelhөө garaxiin tulada, seelьske soveedte өөrөө niuuraaraa jirexe ba өөriingөө vojeenne bilieed xaruulxa ujalgatai.

Statьjaa 67. 63-66 statьjaanuudaar togtoogdohon, byridxelei zuramuudiiji saxiaagyin tylөө seregei ujalgata bolbol administratiivna gurimaar '100 tyxerig xyrter ştraabduulxa gy, ali xuuliiin xariuusalgada xabaaduulagdaxa baina.

Statьjaa 68. Seregei ujalgatazonoi byridxelei xytelberi xadaa Oborooniin Aradai Komissariaadaar bejelyylegdene.

Oborooniin Aradai Komissariaadaar togtoogdohon seregei-byridxelei zuramiiji miliiciin byxii otdeleeninyydei zybөөr saxiza baihanai kontroolь xadaa Xydelmerişen-Tariaaşanai Miliiciin Glaavna ypravleenide daalgagdana.

Statьjaa 69. Miliiciin oorganuud bolbol:

a) 63-66 statьjaanuudaar togtoogdohon byridxelei zuramuudiiji gerei ypravleeninyydei (gerezemdegşedei) dyyrgelte bolgolgiiji xaraxa;

b) Bygedeniitiin seregei ujalgahaa zailagşadta myrdelge xexe ujalgatai.

Statьjaa 70. Miliiciin oorganuud ba seelьske soveedyyd bolbol vojeenne komissariaaduud ba seregei çaastьnuudai ereltiin johoor, seregei ujalgataniiji vojeenne komissariaaduudta ba seregei çaastьnuudta duudaxa ujalgatai.

Statьjaa 71. Seregei ujalgata xydelmerişed ba slyyzeşçinerei niite erdemei ba texniiçeske beledxelde bolhon xubilaltanuudiiji, myn albanai baidalda bolhon xubilaltanuudiiji byridxexe jabadal tusxaita predprijaatinuudta ba yçrezdeeninyydte daalgagdana.

BYLEG VII.

Mobilizaacaar ba dainai yjede tatalga tuxai

Statьjaa 72. Mobilizaaca bolbol SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei ykaazaar sonosxogdono (SSSR-ei Konstituuciin 49-dexi statьjaagai „l" pyynkt).

Mobilizaacaar tatalga ba udaadaxi vojeenne sagai tatalganuud bolbol SSSR-ei Aradai Komissaarnarai Soveedei togtooloi yndehen deere Oborooniin Aradai Komissaarai prikaazaar xegdexe baina.

Statьjaa 73. Mobilizaaca sonosxoxodo:

a) ene yjede aarmi ba floodto baigşad tusgaar zaxiraltiin gartar barigdaxa;

b) seregei çaastьnuudta bişegdehen, seregei ujalgatan bolbol mobilizacioonno liist deere bişegdehen pyynktde tere bolzor soonь jirexe, bişegdeegyi priziivnigyyd xadaa oborooniin Aradai Komissaarai tusgaar prikaazaar tatagdaxa baina.

Statьjaa 74. Vojeenne yjede tatagdagşadai byleneriiji gyrenhөө xangalga (peensi ba tuhalamza) xadaa SSSR-ei Aradai Komissaarnarai Soveedeer batalagdahan, tusgaar polozeeniin yndehe huuri deere xegdexe baina.

BYLEG VIII.

Zaluuşuudai exin ba tatalgiin urda teexi vojeenne beledxel tuxai

Statьjaa 75. Huragşadai exin vojeenne beledxel xadaa 5-daxi klaasshaa exileed 7-doxi klaass xyrter byxii hurguulinuudta xegdexe baina.

Statьjaa 76. Exin vojeenne beledxelde zoriuulagdahan, hurguulinuudai huralsalai plaan soo zurgaan xonog byride xojor çaas oruulagdaxa baina.

Statьjaa 77. Tatalgiin urda teexi vojeenne beledxelde xabaaduulagdana:

a) dunda hurguulinuudai ba tereentei adli huralsalai zavedeeninyydei (teexnikymyyd, rabfaaguud, FZV hurguulinuud g. m.) gurban staarşa klaassuudai (8,9 ba 10 klaassuudai) huragşad;

b) bodoto albanda jabaagyi, deede hurguulinuudai stydeentnyyd.

Tatalgiin urda teexi vojeenne beledxelde zoriuulan, dunda hurguulinuudta gy, ali tereende adli huralsalai zavedeeninyydte zurgaan xonog byride 2 çaas tabigdana.

Statьjaa 78. Huralsalai zavedeeninyyddexi exin ba tatalgiin urda teexi beledxel bolbol tusxaita Aradai Komissariaaduudai smeeteer tylegdedeg, ştaadna vojeenne xytelberilegşedөөr jabuulagdana.

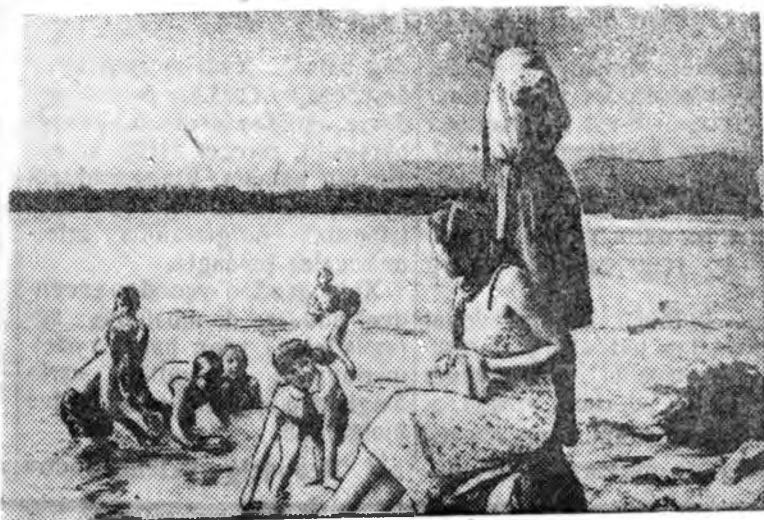
Statьjaa 79. Exin ba tatalgiin urda teexi vojeenne beledxelei xytelberi xadaa Oborooniin Aradai Komissariaadta daalgagdana.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe M. KALIININ.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei sekretaarь A. GOORKIN.

Moskvaa, Kreemlь.

1939 onoi sentiaabriin 1.

Yxibyyd xadaa zunai yjede sengelig xyxiyyneer amaraad hurguuliidaa oroo. ZURAG DEERE: Baigaldaxi Gorenlicke pioneerske laagerь zunai yjede. (Petroovoi foto).

Şyyberiiin tiraaz jaaza yngergegdexeb

SSR Sojuuzai Oborooniiji Bexizyylgiin urihalamziin şyyberinyydei **7-doxi tiraaz sentiaabriiin 11 ba 12-oi yderyydte Ulaan-Yde gorodto boloнь.** Tiraaz xadaa Orod dramiin teaatrai gerte, yder byrgleөnei 10 çaashaa yderei 3 çaas xyrter ba ydeşiin 6 çaasaa 10 çaas xyrter yrgelzelxe baina.

Soveed praviitelьstvo bolbol socialiis baiguulaltiiji finansiilxalaxa xeregte azalşadai nөөsөө... xanduulxa zuuraa, obligaaca barigşadta nileed jixe materiaalьna doxooduudiiji olgono. Obligaaca barigşad bolbol zil byri xeden miliioon tyxerigiiji şyyberinyydeer ba proceenteer abdag. Urihalamza barigşadai olonxinь obligaacanuudaigaa doxoodiiji şyyberieer ...iiji ylyyde bodono, tiimeehenь, alduurigyi gargalgiin obligaacanuud jixeer taradag baina.

Şyyberinyydei tiraaznuudiiji ... bolzor soonь yngergelge bolbol Soveed gyren xadaa urihalamza barigşa olomillioon azalşadai urda өөriingөө ujalgiiji xer toocnoor dyyrgeneb gehenei gerşe, ene xadaa soveed tyxerigei finaansova xyşeşadalai ba terenei xysenei gerşe geeşe.

Tiraaziiji emxidxelge ba yngergelge bolbol SSR Sojuuzai Narkomfiinde daalgagdanxai. Şyyberinyydei tiraaznuud xadaa pybliiçne yngergegdedeg, tiraaziiji yngergexe teexnike ba zuramtai tanilsaxa, tiraaziin komiissada asuudalnuudiiji oruulxa yrgen argabaidalnuud xadaa tiraazda baigşadta olgogdodog baina. Tiraaziin iime baihan uşar xadaa Soveed gyrenei urihalamzanuud ynexөөrөө bygedearadai xereg baina geze gerşelene. Soveed, niitiin organizaacanuudai, soveed intelligeenciin, Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin ba Floodoi tylөөlegşedhөө, kolxoozuud ba sovxoozuudai tylөөlegşedhөө byridedeg, tiraazna komiissiin sostaav xadaa bahal eneegeer todorxoilogdono.

Tiraazna komiissiin çleengyyd bolbol tiraaziin bolxo gazarta, azalşadai depytaaduudai Soveedeer batalagdadag baina. Tiraazna komiissiin tyryylegşe, tyryylegşiiji orologşo ba sekretaarь xadaa SSR Sojuuzai Narkomfiinaar batalagdadag.

SSR Sojuuzai Oborooniiji Bexizyylgiin urihalamza bolbol 1937 ondo 20 zilei bolzoroor, dyrbe milliaard tyxerigte gargagdahan jym.

Alduurigyi obligaacanuud tuşaa togtoogdohon doxood xadaa şyyberinyydeerenь zondo tylegdene, alduurigyi gargalgiin obligaaca byxen xadaa urihalamziin gargagdahan bolzor soo zaabol şyyxe baina.

Proceentne obligaacanuudai doxood bolbol gansal kypoonoor tylegdene, ede obligaacanuud xadaa şyyberinyydei tiraaznuudta xabaadadaggyi baina.

Urihalamziin alduurigyi gargalga xadaa razriaaduud bolon xubaagdadag, razriaad byxendenь 100-100 millioon tyxerig baina. SSR Sojuuzai Oborooniiji Bexizyylgiin Urihalamza 35 razriaaduudtai.

Razriaad byxen xadaa seerinyyd bolzo xubaaradag, nege razriaad soonь oroi xamta 20 000 seerinyyd bii. Ene urihalamziin razriaad byxenei seerinyyd xadaa № 20.001—№ 40.000 xyrter hubarihan noomernuudtai baina. Seeri byriiin obligaacanuud №1—№50 xyrter myn өөriin noomertoi baidag.

SSR Sojuuzai Oborooniiji Bexizyylgiin Urihalamziin alduurigyi obligaacanuud bolbol 500, 200, 100, 50, 25 ba 10 tyxerig senteinyydeer gargagdanxai. 50, 25 ba 10 tyxerigei obligaacanuud xadaa 100 tyxerigei obligaaciin xubinuudanь geeşe.

Alduurigyi urihalamziin razriaad byxende seeriiin noomernuudai too adli baidag, seeri byxende obligaacanuudai noomernuudai too adli baidag deerehee, şyyberinyydei tiraaz xadaa nege razriaadaar yngergegdexe baina. Şyyberiiin tudahan seeriiin ba obligaaciin noomernuud xadaa urihalamziin alduurigyi gargalgiin byxii 53 razriaaduudta şyygee geze toologdono.

100 tyxerigei obligaacanuudta 3000, 1000, 500, 200 ba 150 tyxerigyydei şyyberinyyd togtoogdonxoi, eneen soo obligaaciin ynenь oruulagdana.

Urihalamziin xorinzilei bolzoroi torşo soo 80 tiraaz bolxo.

7-doxi tiraazda nege razriaadta iimenyyd şyyberinyyd naadaxa baina:

3000 tyxerigei 1 şyyberi,

1000 tyxerigei 5 şyyberi,

500 tyxerigei 50 şyyberinyyd,

200 tyxerigei 1000 şyyberinyyd,

150 tyxerigei 4244 şyyberinyyd, xamtadaa 869 600 tyxerigei 5300 şyyberinyyd.

Tiixedee, urihalamziin alduurigyi gargalgiin 53 razriaadta 53 daxin olon şyyberinyyd naadaxa baina, gebel:

3000 tyxerigei 53 şyyberinyyd,

1000 tyxerigei 265 şyyberinyyd,

500 tyxerigei 2650 şyyberinyyd,

200 tyxerigei 53000 şyyberinyyd,

150 tyxerigei 224932 şyyberinyyd.

Tiimehee urihalamziin alduurigyi gargalgada 46.088.800 tyxerigei 280.900 şyyberinyyd naadaxa baina. Tiiraazna komiissa bolbol şyyberinyydei tiraaziiji yngergexiin tulada, Gosznaagaar zoriuuta beledxegdehen gurban janziin bilieedyydiiji xereglene. Edener xadaa patroonuud soo huulgagdaad, tiraazna saxarig oruu tabigdadag baina, iime saxariguud gurba bii. Tyryyşiin tiraaziin exilexiin urda tee, komiissa bolbol urihalamziin seeriiin noomernuudiiji temdeglehen 20.000 bilieedyydiiji jixe saxarig soonь xehen baigaa, teed, tiraaziin bolxo byrinь Praviitelьstvaar togtoogdohon tooto bilieedyydiiji tereen soohoo hugalaza abdag baina. 7-doxi tiraazda eneen soohoo 106 bilieedyyd hugalagdaxa jym. Nygөө xojor saxariguudtanь, tiraazna komiissa bolbol sentiaabriiin 11-nei yglөөnei tyryyşiin zasedaani deere obligaaciin noomernuudiiji (№1—№ 50 xyrter) zaahan 50 bilieedyydiiji nege saxarigtanь xexe, nygөөdedenь şyyberiiin too ba xemzeeji temdeglehen 106 bilieedyydiiji xexe baina. Iime bilieed byxende şyyhen seeriiin obligaacanuudai byxii 50 noomernuudta negen doro tudahan 50 şyyberinyyd zaagdanxai baixa baina.

Bilieedyydiiji baaxan xyyged (hurguuliiin naha xyreөgyi) tiraazna saxarig soohoo hugalan abza, tiraazna komiissiin çleengyydte ygexe baina. Tyryylegşe xadaa şyyberiiiji sonosxoxo, enenь xadaa myn sonosxoxotoi xamta elektroykazaatelь deere xaragdaza baixa baina. Byridxelge ba dokymeentnyydiiji oformiliaalalga xadaa tiraazna komiissaar ba sekretariaadaar bejelyylegdene.

Tiraazna komiissiin xydelmeridөө zabharlalga xexedenь saxariguud xaagdaza, lasadagdaad, vojeenne xaruulai xamagaalalgada ygtexe baina. Gyrenei ynete zөөriiiji xamagaalaza baigaa xaruuliiji helgexe erxe xadaa tiraazna komiissiin tyryylegşede gy, ali tereenei orologşodoi negende baixa baina.

Tiraaziiji yngergelgiin zyb baihanai kontroolь xadaa gyrenei urihalamza ba nөөselelgiin xeregte tuhalaxa komiissiin tylөөlegşedөөr bejelyylegdene.

Tiraazna komiissiin sostaav 43 xynyydeer batalagdanxai; tyryylegşe, tereenei 6 orologşod ba komiissiin 36 çleenyyd.

Şyyberiiin oficiaalьna tabliica bolbol „SSSR-ei Azalşadai depytaaduudai Soveedyydei Izveesti", „Praavda", „Finaansova gazeed", „Tryyd" geze gazeedyydte, myn tiraaziin bolhon niutagai centraalьna gazeedyydte — „Buriaad-Mongol Praavda" ba „Ynende" toliilogdoxo baina. Şyyberiiin oficiaalьna tabliica xadaa hyylei xojor gazeedyydte ene onoi sentiaabriiin 14-nei yder toliilogdono, eneenei johoor, sberkaassanuud bolbol şyyberinyydiiji tylexe baina.

Tiraazna komiissiin xariuusalgata sekretaarь Solovьjoov

STAXAANOVCUUDAI OOPEDIIJI YRGENΘΘR DELGERYYLJI!

SOCIALIIS SOREVNOVAANIDA BULTADAA XABAADAJA!

Manai Çesaaniin MTS xadaa ƶilhee ƶilde bygedenhee geegdeƶe, aƶaxiin-politiiçeske kampaaninuudiiji xangaltagyigeer jabuuldag baina. Eneende gol şaltagaaniinь jyyb gebel? MTS-iin xabaata kolxoozuudta aƶalanь buruugaar emxidxegdedeg ba maşiina-traaktorna paarkmnai hainaar remoontologdodoggyi, xysedeer xereglegdedeggyi, traktoriistnuud ba kombainioornuudai dunda aƶalai discipliine ton hula baigaa. Mynөө, iime uşariiji saaşadanь yrgelƶelyylƶe jaabaş bolxogyi. Şineer, staxaanovskaar xydelmerilxe xeregtei.

MTS-nai traaktorna xydelmerinyydeigee plaaniiji miil 40-өөd proc.; kombainova xuriaalgiingaa plaaniiji 70-aad proc. dyyrgeed baina.

Nyxed kombainioornuud, traktoriistnuud ba kolxoozniguudi aƶaxiin xydelmerinyydiiji amƶaltataigaar jabuulƶa, socsorevnovaanida bygedeeren xabaadalsaƶa, tariaaji oiriin ydernyydte erximeer xuriaaƶa abxiin tylөө, MTS-ee tyryynyydei zergede oruulxiin, viistavkede xabaadaxa xyndete erxiin tylөө temeseje!

Direektor Badma Nimaajev.

TYRYY OOPEDIIJI DELGERYYLXE

Bi viistavkede, Moskvaa oşoƶo gaixamşag tuilaltanuudiiji xaraab. Kolioosno traaktoraar nege sezoon soo 2000 gektaariiji, „ÇTZ" traaktoraar 2700 gektaar xyrter gazariiji xaxaldag xynyyd olon baiba. Tedeentei, өөriingөө pokazaateliiiji zergeşyylxedem—baaxan baişoo. Tedenei traaktor, tendexi gazaranь manaixidal adli. Tiimel xadaa ynder bytөөse tuilalga—byxiidөөl traktoriistnuudhaa duldiidadag baina.

Tyryyşyylei oopediiji өөhediingөө xydelmeride yrgenөөr xereglebel, ynder deede bytөөsiiji, ynexөөr bajan urgasiiji tuilaƶa şadaxabdi. Bi, yngeregşe ƶilei sezoon dotor 383 gektaar gaƶariiji xaxalƶa, 7,48 ceentner goriuuçiiji ekonoomiloo hem. Mynөө ƶilde 279 gektaar xaxalaad bainab, sezoonoi dyyreter 550 haa dooşo bişe gektaariiji hain şanartaigaar xaxalxab geƶe ujalga abaad, traaktorna № 6 brigaadiin brigadiir nyx. M. şaanoviiji socsorevnovaanida uri nab.

Traktoriist—Bajaanov A.

600 gaa xaxalxab

Nyxer Bajaanovai uriaaliiji xaluunaar ugtaƶa abaad, ene sezoon soo, nege ysloovno traaktor byride 600-600 gektaar gaƶariiji hain şanartaigaar xaxalxabdi geƶe brigaadiinxidaigaa zyghөө ujalga abnab. Mynөө, manai traktoriistnuud 410 gektaar xaxalaad baina. Ujalgaa amƶaltataigaar dyyrgexiin, Moskvaa oşoxiin tylөө erid temesexebdi! **Brigadiir Moşaanov.**

Ysloovi şuxala

Kolxoozoi pravleeni, MTS-iin direekce xadaa manai kombainova agregaadai xydelmeride ysloovi xanganagyi. Uçaastog beledxegdenegyi, kylьtyyrne obsluuƶivani baidaggyi. Ede bygediiji, Xeƶengiin MTS-iin direekce daldaina, usadxanagyi. Tiigebe, bi yder byri 30 gektaar tariaalangiiji erximeer xuriaaxab geƶe ujalga abnab.

Kombainioor Paavlov.

Xoriiin ba Jaruuniin MTS-yydei kombainioornuud, traktoriistnuud bolbol tariaaji bagaxanşji geeltegyigөөr, oiriin ydernyydte xuriaaƶa abxiin tylөө, kombainioornuudai respyblikaanska socialiis sorevnovaanida aktiivnaar orolsoƶo baina.

Mynөөder, manai „Ynen" gazeed bolbol tedenei abhan ujalganuudiiji tolilono. Saaşadaa, ede ujalganuudai dyyrgelte tuxai materiaalnuudiiji toliloƶo baixabdi.

Xuriaalgiiji darii sagaa dyyrgeje!

„Mynөө, manai aimag dotor tariaa xuriaalgiiji bagaxanşji geeltegyigөөr oiriin ydernyydte dyyrgexiin tylөө socsorevnovaaniiji byri yrgen dalaisataigaar, byxii xysөөrenь delgeryylge xadaa—egeel şiidxexii asuudal myn" geƶe, ende yge xelehen traktoriistnuud, kombainioornuud ton zybөөr temdeglebe. Socsorevnovaani xadaa xoƶomdogşodiiji geegdelheenь gargaƶa, bygediiji emxiteigeer ba ynder bytөөseteigөөr xydelmerilyylxe xysetei.

Tariaa xuriaalgiin xydelmerinyyd manai raioon dotor exilheer 20 garan xonogto jabuulagdaƶa baibaşji, yşөө dyyreedyi. Xuriaalga xadaa aimagai olonxi kolxoozuudta, ilangajaa Xeƶengede, Çisaanada ton aali teempteigeer jabuulagdana. Xadahan tariaanaimnai 4 nei nege xubinşji hyrilegdөөgyi, tariaanai soxilgo haja exilƶe baina. Myn, gyrende tariaa tuşaalga xangaltagyi. Raiypolnarkomzaag (erxilegşenь nyxer Bolduunnikov) bolbol eneen tuşaa xydelmeriiji şangadxan tabinagyi.

Urgasa xuriaalgiin xydelmerinyydei geegdelei gol şaltagaaniinь jyyb gexede, zarim niutaguuddaxi partiina organizaacanuud bolbol xuriaalgiiji haitar kontroliirovalaagyi baina.

Ƶişeelxede, Xeƶengiin MTS-iin direektor nyxer Nifeetьjev bolbol xuriaalgiiji operatiivnaar xytelberilөөgyi, maşiinanuudaa xysedөөr xereglexiin, xuriaalgada byxii xysejөө mobilizovaalxiin xeregte zoxixo xe ƶeenyydiiji abaagyi baina. Hajaxan, BKP(b)-ein Aikoomoi byroo bolbol xuriaalgiin teempiiji xurdadx lgada erid xemƶeenyydiiji abxiijinь, kombainioornuudai erximeer xydelmerilgede byxii ysloovinuudiiji baiguulxiijinь nyxer Nefeetьjevte zaahan baina.

Zygөөr, xuriaalga xadaa byxii kolxoozuudta muusa jabuulagdana bişe, xarin xadalgaa dyyrgeed, tariaa hyrilelge, soxilgo ba gyrende tariaa tuşaalgiin xydelmerinyydiiji hajaar dyyrgexee baihan, „Ulaan Odon," Ƶdaanovai neremƶete g. m. kolxoozuud ba busad kolxoozuud olon. Edener xadaa xuriaalgiiji emxiteigeer, bultadaa hainaar xydelmerilen dyyrgeƶe baina. Gadna, manai aimag xadaa Matveejev (Xeƶengiin MTS). Mixailov Ioosif (Çisaaniin MTS) g. m. erxim kombainioornuudaar omogorxono. Gansaxan manai gol dutuu ƶyil jyyb gexede, bultadaa aimagaixid emxiteigeer, hainaar xydelmerilnegyi, socsorevnovaaniiji byxii xysөөrenь delgeryyleegyi bainabdi.

Uşar iimehee, socsorevnovaaniiji byxii xysөөrenь, yrgen dalaistaigaar delgeryylxe tuxai tyryy kombainioornuud, traktoriistnuudai ton şuxala yysxelnyydiiji xaluunaar demƶeƶe, urgasajaa bagaxanşji geeltegyigөөr oiriin ydernyydte xuriaaƶa dyyrgexiin tylөө byxii xysөөrөө temesejiil, nyxedyyd!

BKP(b)-ein Xoriiin Aikoomoi sekretaarь—Jazlikov.

YÇOODIIJI NARIN NIAGTAAR JABUULXA

Ene ƶilei xuriaalgiin yjede, erxim kombainioor nyxer Paavel Vinograadovai kombainova agregaadta xydelmerilxe ujalga namda tudaa. Kombainioornuudai aƶalai deeşelel xadaa tooçno ba narin niagta xydelmeriiiji yçoodçighoo eredeg baina.

Bi bolbol Vinograadovai yderbyriiinь bytөөsiiji, tereşelen agregaadai çleengyydei aƶaliiji tere ydertenь tobşodxoƶo, veedomostiiinь kniigede todorxoigoor, narinaar temdegledeg bainab. Xydelmeriin hyylde, ydeşe byri boldog xөөreldөөn deere, agregaadai çleen byxenei bytөөsiiji, terenei olziiji xeleƶe ygedeg bainam. Vinograadovoi xydelmeri tuxai sag soonь xytelberilxii oorganuudta informiirovalƶa baidagbi.

Xoinogşodoo yçoodoo eneendeel adiiaar, kombainova agregaadaigaa yşөө hain xydelmerinyydei yçoodiiji narin niagtaar jabuulxab geƶe bejee ujalgalnab.

Yçoodçig Beloboroodov

Yder byri 40-45 gektaar xuriaaxabdi

Manai, Egetiin MTS-iin № 10 komainova agregaad bolbol organizoovannor xydelmerilne. Agregaadaimnai kollektiiv bolbol respyyblikiin erxim kombainioor nyxer Tydeb Cerendorƶiijevei iniciatiivaar delgeryylegdehen socsorevnovaanida aktiivnaar xabaadalsaƶa, byri ynder bytөөseteigeer ba erximeer xydelmerildeg boloo. Aavgustiin 31-de 38,31 gektaar tariaalangiiji xuriaaƶa, respyyblike dotor rekoordno bytөөse tuilaa. Eneeniiji, agregaadaigaa (15 xynyydei) xysiiji zybөөr emxidxeƶe, kombainaa zybөөr xereglexe ba xydelmeridөө ynexөөr oroldostoigoor ba zorimgoigoor xandaƶa tuilababdi. Byri hainaar xydelmerilƶe, viistavkede, kolxoozniguudai Byxesojuuzna Sjeezdde xabaadaxa xyndete erxe olxiin ereliiji xangaxa pokazaatelьnuudiiji tuilaxa zoriigotoibdi.

Manai kombainova agregaad bolbol yder byri 40-45 gektaar tariaalangiiji, bagaxanşji geeltegyigөөr xuriaaxiin tylөө temeseƶe baina. Tariaaji oiriin ydernyydte erximeer xuriaaƶa abxiin zorilgoor, byri bytөө-eteigөөr xydelmerilxe sorevnovaanida—respyyblikiin byxii kombainioornuud, traktoriistnuud ba kolxozniguudiiji urinabdi.

Kombainioor Vinograadov Paavel.

NOORMOO 200 PROC. DYYRGEXEB

Bidener, exenernyyd xadaa jaabaş ereşyylhee muugaar xydelmerilxegyibdi. Traaktoriiji zaabariaaranь ƶoloodoƶo, ynder bytөөsenyydiiji tuilaxa xyselentelbdi. Zygөөr, manai Egetiin MTS-iin direekce bolbol exenernyyd traktoriistnuudai, ilangajaa bidenei xydelmeride ton muusa tuhaldag, xydelmeriiimnai dyyrgeltiiji şalgadaggyi, xeregseedeggyi baina. Eneen deereheenь medexede, tedener xadaa bideniiji hainaar xydelmerilƶe şadaxagyide toolodog baina. Ygei, ene ton buruu. Bide erximeer xydelmerilƶe şadaxabdi. Socsorevnovaanida aktiivnaar orolsoƶo, ydereigөө noormiiji 200%-hee dooşo bişe dyyrgeƶe, byri hainaar xydelmerilxiin tylөө temesexebdi.

Traktoriistka Kniaƶoova.

REKOORDNO BYTΘΘSIIN TYLΘΘ

Manai Çisaaniin MTS-iin kombainova (kombainiooronь nyxer Daşicereenov) agregaad bolbol rekoordno bytөөsiin tylөө ton oroldostoigoor aƶallana. Xuriaalgiin exilxehee xoişo yder byri 20-25 gektaar xuriaaƶa jabaabdi. Tariaagaa oiriin yderяyydte xuriaaƶa dyyrgexiin, yder byri 30-35 gektaarai tylөө, erximyydei oopediiji yrgenөөr xydelmeridөө delgeryylƶe, temesexebdi.

Ştyrvaalьna Tylyysov

40 gaa xadaxabdi

Manai kombainova agregaadaixid erxim deede byrөөsiin tylөө erid zorimgoigoor oroldostoigoor temesene. Mynөө, yderbyri 30 gektaar xyrter xuriaadag boloobdi. Ysloovinuud bii. Yder byri 40 gektaar xuriaaxiin tylөө bultadaa temesexebdi. Ene ujalgajaa manai agregaadaixid amƶaltataigaar byxndeteigөөr dyyrgexebdi.

Kombainioor Mixailov Ioosif

Zurag deere: „Traktoriistonuud" fiilьmiin kaadrhaa; Kliim Jarkoo (artiist ordenonoosec N.Kriyykov) ba Marьjaana Baƶaan (artiistka ordenonoosec M Ladiinina).

Zurag deere: „Traktoriistnuud" fiilьmiin kaadrhaa: Urdiin ulaanarmeejec Kliimeer xymyyƶyylegdehen, traktoriist-staxaanovec Nazaar Dyyma.

BKP(b)-ein Obkoomoi agitbrigaada—respyyblikiin MTS-yydte

BKP(b)-ein Buriaad-Mongol Obkoom bolbol urgasa xuriaalgiiji oiriin ydernyydte erxim deede şanartaigaar dyyrgexe, aƶaxiin byxii xydelmerinyydiiji amƶaltanuudtaigaar jabuulxa, socialiis sorevnovaaniiji ba staxaanovska aƶaliiji kolxoozuudai socialiis pooliinuud deere ulam byri yrgenөөr delgeryylxe zorilgotoigoor, 5 xynyydei sostaavtai agitbrigaada organizovaalhan baina. Tus brigaada bolbol myn ene namar bolxo kolxoozniguudai Byxesojuuzna Sjeezdde ƶişeete hainaar beledxexe, Irkyytske ba Çitiinske ooblastьnuudtai batalhan socsorevnovaanida ilaƶa garxa tuxai propagaandiiji, agitacioonno-maassova xydelmerinyydiiji jabuulxa zorilgotoi.

Dursagdagşa agitbrigaada xadaa Xoriiin, Çisaaniin, Egetiin ba Sajantiin maşiinna-traaktorna staancanuudta jabaƶa, xamtadaa 1000 garan kombainioornuud, traktoriistnuud ba MTS-yydei xydelmerilegşediiji obsluuƶivalba, „Traktoriistnuud" geƶe gaixamşag fiilьmiiji xaruulba.

* *
*

„Traktoriistnuud" geƶe fiilьmiin udxaşanar tuxai xeden yge xelexiiji xysegdene. Leeninei oordento „Mosfiilьm" ba Kiijevske kinostyydiiin yiledberilhen „Traktoriistnuud" geƶe fiilьm xadaa Soveed Ukraiiniin nege maşiinna-traaktorna staancin, exenernyydei ba ereşyylei traaktorna xojor brigaadanuudai xydelmeriiiji ƶişeelen xaruulxa jym. Ene fiilьmde (komee ide) Marьjaana Baƶaan, Kliim Jarkoo, Nazaar Dyyma, Saavka gegşed glaavna ro ьdonь naadana. Ordenonooska—brigadiir Marьjaana Baƶaanai (exenernyydei) traaktorna brigaada bolbol MTS scogoo egeel tyryy ba erxim ƶişeete brigaada myn. Ene brigaadiin traktoriistnuud, kollektiiv bolbol xaranxiihaa xaranxii boltor, ton emxiteigeer ba erşemteigeer, zorimgoigoor, imagta le staxaanovskaar xydelmerildeg. Gexetei xamta, ene MTS-te, byxii xydelmeridөө bygedenhөө xoino jabadag, bolьşevig xatuu discipliine geeşiiji medexegyi, emxiteigeer xydelmerildeggyi,—iime nege traaktorna brigaada (brigadiiranь Nazaar Dyyma) baihan jym. Tus brigaadiin ydereinь noormo xeƶee byxende dyyrgegdedeggyi, traaktor ba maşiinanuudanь ton muu xaruuhatai baigaa. Ene brigaadiinxid xadaa goriuuçajaa noormohoonь ylyy gargaşalaad, xodol dutadag baiba. Baha traktoriistnuudanь zorigloƶo xydelmerildeggyi, xydelmeridөө xaişaxeregeer xandadag, traaktorna xydelmerinyydeigee plaaniiji dyyrgexiin tylөө temesexe geƶe hanadagşjigyi baigaa.

Negete, brigadiir nyxer Nazaar Dyyma xadaa erxim nyxer Saavkatajaa xamta, ondoo brigaadada zoriuulagdan elьgeegdehen goriuuçiiji xenheeş zybşөөlgyigөөr, buliaan abƶa baiba. Tere yjede, Kiriill Petrooviç (tus MTS-iin direektor) xadaa ulaan sereghee tabigdahan tankiist Kliim Jarkootoi xamta legkovoi maşiinaar busaƶa jabana. Kiriill Petrooviç bolbol Nazaar Dyymiin hainaar xydelmerilxe tuxainь, nyxereiş johoor, albanaigaa ujalgiinь johoor negentebişe xelehen, tuhalamƶaş yzyyldeg baigaa. Xedii tiime baibaşji haanь, Nazaar zaxardaggyi, Kiriil Petrooviçiin ygiiji duuladaggyi baiba. Jadaxadaal, Kiriill Petrooviç xadaa Nazaartai xatuugaar, serьjooznoor xөөreldeƶe exilee. Nazaariiji muu, xangaltagyi xydelmeriiinь tylөө brigadiirhaanь gargaad traktoriist bolgoƶo, orondonь, aarmihaa tabigdahan tankiist—mexaanig nyxer Kliim Jarkooji tomilobo.

Kliim xadaa Nazaarai zadagairuulhan brigaadiin xydelmeriiji şinedxen tabixiin, haiƶaruulxiin tula erid xemƶeenyydiiji abna. Erxim brigadiir, traktoriist-mexaanig Kliim xadaa brigaadiinxidaa bolьşevig deloviitostioor xymyyƶyylƶe, tedenei dunda agitacioonnomaassova xydelmeri yrgenөөr jabuulna. Kliim xadaa otliiçnig-brigadiir baixiingaa xaƶuugaar, erxim propagandiist, erxim soliist, erxim bajaniist, pliasyyn. Kliimei xeƶe şadaxagyi jyme geƶe baixagyi. Kliimei jirehenei aşaar, ene brigaadiinxid xadaa olon janziin duunuudta huraa, omog bajaniistnuud, pliasyynyyd boloo. Kliim bolbol ede bygediiji zaaxahaa gadna, brigaadiingaa traktoriistnuudiiji vojeenne xeregtei tanilsuulaa. Mynөөderei traktoriistnuudiiji, yglөөderei tankiistnuud bolgon ƶagsaagaa. Vojeenne xeregiiji şudalalga tuxai Kliimei iniciatiiva xadaa MTS-iin byxii traktoriistnuudaar, brigaadanuudaar halşaagdahan ba tereniiji traktoriist byxen şudalhan baina. Soloto brigadiir Kliimei xytelberiөөr, tere brigaada xadaa tanigdaşagyi ba MTS soogoo tyryynyydei negenь boloo. Aƶaliiji zybөөr organizovaalalgiin, zyb, bolьşevig xytelberiliin udxaşanar tiime jixe. Ende staxaanovcuudai zergenyyd yrgedөө. Ynөөxi Nazaar traktoriist, ydereigөө noormiiji 200 proceent, erxim şanartaigaar dyyrgedeg boloo. Traaktornuudanь sag yrgelƶe xydelmerilne, dutagdalnuud yƶegdexөө boliloo. Ede bygede xadaa Kliim Jarkoogoi tuhalamƶaar, oroldolgoor tuilagdahan baina. Iigeƶe le, Kliim Jarkoo xadaa otliiçno xydelmerieөrөө suutai, oloniitede avtoriteedtei boloo.

Kliim, Marьjaana xojoroi traaktorna brigaadanuud socsorevnovaanida orolsoƶo, imagta le staxaanovskaar xydelmerilne.

Saaşanь, Kiriil, Petrooviç bolbol Marьjaana basagajaa Kliimtei gerlyylxe, xaniluulxa geƶe oroldoo. Marьjaana xadaa Kiriill Petrooviçiin ygede oroƶo ygenegyi, „Bi xentei gerelxejee өөrөө medeneb, dugaigtiil" gene. Marьjaana xadaa tereende Nazaarai duraldagiiji hanana. Zygөөr, Kliim Marьjaana xojor xadaa beje bejedee gynzegiigөөr duralhan ba inaglalsahan baigaa. Kiriill Petrooviç bolbol „Bi Marьjaanatai gerelxe xyn bi" geƶe traaktorna brigaadanuudai brigadiirnuudai soveşçaani deere Nazaarai xelehen ygiiji martanagyi. Kiriill Petrooviç xadaa koncellaartanь Marьjaana, Kliim xojoroi oroƶo jirexedenь iigeƶe xelene:

— Bi Nazaarta urdanь duragyi baidag hem, mynөө Kliimei tuhalamƶiin aşaar, erximeer xydelmerildeg boloo xadanь, şamaiji tereentei gerelxiiş zybşөөnebi „Marьjaana!"... Tiixedenь, tende şagnaƶa baihan Kliim xadaa soşohondoo „Bi Marьjaaniiji jamarşji Nazaarta, xendeş ygexegyib, ygexegyib," geƶe xaşxaran, stooloo şaaƶa baigaad medyylne. Hyylde, Marьjaana Kliim xojor xadaa şugii soo, nege zyrgende uulƶaşaba. Odool tende, beje bejee duralhan tuxaigaa, gerelxiin tuşaa yder byxende hanaƶa jabahan tuxaigaa eli gargan xөөreldeƶe, ildamaar teberiiden, inagaar taalaldaƶa baixadanь, Kiriill Petrooviç xaƶuudanь maşiina deere bodoşhon,—„voot, voot, mimii yrenyyd!" geƶe aligaa taşaƶa, omogorxon enleegeed, „Taa xojoroigoo tyre xu... byxii oonaltьdo sonosxox... geed, Kliimei dalamyriinь al... dana. Tiigeed, jixe gegşiin ty... bolƶo, Kliim Marьjaana xo... gerelee.

Ene fiilьmiiji yiledberileg... te, traktoriistnuudhaa xal... bajar!

Erximeer xydelmerilge... uriaalhan, ene fiilьm (kom... diiji) xarahanaigaa hyylde, X... ri, Jaruuniin aimaguudai Sajantiin MTS-yydei xydel... rilegşed bolbol өөhediing... xydelmeri tuxai xeleƶe, by... hainaar, Kliim, Marьjaana, N... zaar şingleer, ynder pokaza... telьnuudiiji tuilaƶa xydelme... xebdi gehen ujalganu... diiji abba. Ƶişeelxede, urda... 16-17 gektaar urgasiiji xuria... dag baihan Xeƶengiin MTS-i... kombainioor Stepaan Paavl... bolbol; Xoriiin MTS-iin erxi... kombainioor nyxer Matveejev... aƶalai meetodiiji yrgenөөr xe... regleƶe, 27 gektaar xyrter, F... dootov Agafoon—25 gekta... xyrter xuriaadag boloo. Xyde... meriiinь şanar hain. Zygөө... edenei yşөө ynder bytөөseny... diiji tuilaxa jabadaldanь, ... ƶengiin MTS-iin direekce (... reektor nyxer Nefeetьjev, ... logşonь Ƶiilkin) tuhalnagyi, ... loovi olgonoƶyi. Myn, Çisaa... niin MTS-iin kombainioornu... Mixailov Ioosif ba Daşacere... nov gegşed bahal hainaar x... delmerildeg boloo.

Daşa Lubsaanov.

Харюусалгата редактор **Р. БИМБАЕВ.**

Адрес редакции: Центросоюзная 19 Теле фоны: редактора — 3-44 отв. секретаря 3-28 Сельхозотдел — 7-55 Промотдел — 5-07.

Типография Наркомместпрома БМАССР. Бурглавлит № 1148